

เรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา

สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ACADEMIC COLLABORATION NETWORK MODEL OF THE SCHOOL FOR OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

เพิ่มศักดิ์ บัวรักษ์¹ ผศ.ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน² อ.ดร.สมชัย ชวลิตธาดา³

Permsak Buarak¹ Assistant Professor Dr.Chopeth Boungean² Professor Dr.Somchai Chawalitthada³

¹นิสิตคุศุภบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ที่ปรึกษาร่วม ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอกชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ยืนยันผลของการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาขยายองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นที่ 2 พัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการตรวจสอบความคิดเห็นองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ขั้นที่ 3 ยืนยันผลของการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประธานศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 274 คน ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ ขอบข่ายและภารกิจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ คุณลักษณะที่ดีของแกนนำเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการสะท้อนผลของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ 2) องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ด้านวิชาการของสถานศึกษา พบว่ามี 6 องค์ประกอบ มี 60 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 1 มี 11 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 2 มี 13

องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 3 มี 7 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบ ที่ 4 มี 10 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 5 มี 10 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 6 มี 9 องค์ประกอบย่อย และ 3) ความสัมพันธ์ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา ปรากฏว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดีมาก พิจารณาได้จากค่าสถิติ (Chi-Square = 1333.19, df = 1695, p = 1.00, GFI = 0.86, AGFI = 0.85, RMSEA = 0.29, RMR = 1.90) ซึ่งเข้าไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : 1) รูปแบบเครือข่าย 2) ความร่วมมือทางวิชาการ 3) สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The research aimed to study 1) the current composition and form a collaborative network of academic of school under Office of Basic Education Commission, 2) Develop elements form a collaborative network of academic of school under Office of Basic Education Commission 3) confirm the results of development of academic collaboration network model of school for Office of Basic Education Commission. The research was conducted into three steps: Step 1 Study theory textbooks and research papers and interview 9 experts by specific number of people about elements form of a collaborative network of academic of school for Office of Basic Education Commission. By analyzing the content, then the draft elements form of a collaborative network of academic of school for Office of Basic Education Commission Development Stage two elements form a collaborative network of academic of school for Office of Basic Education Commission by monitoring the feedback form collaborative networks operated by focus groups of 9 experts. Step 3 confirm the results of the development

of academic collaboration network model of school for Office of Basic Education Commission. The sample was 274 president of the center promotes effective network management, school administrators and academic teachers department of basic education in the inspector general of number 2 by randomized multistage. The instruments used for data collection were 5 point-rating scale questionnaires. The reliability was 0.97 and analyzed by a computer program.

The findings showed as follows:

1) The results of study the conditions about cooperation network consisting of academic of school for Office of Basic Education Commission, the issue consisted of 6 factors as follows: key features of the cooperation network consisting of academic of school for Office of Basic Education Commission, the scope and mission of academic collaboration network consisting of academic of school for Office of Basic Education Commission, how to improve network members cooperation network consisting of academic of school for Office of Basic Education Commission , a great feature of the backbone network cooperation network consisting of academic of school for Office of Basic Education Commission , procedures and reflect the network cooperation network consisting of academic of School for Office of Basic Education Commission 2) the results in development of elements of the network model of cooperation academic study found that six elements composed of 60 sub-elements. The first elements had 11 elements. The two elements had 13 elements. The three elements had 7 elements. The four elements had 10 elements. The five elements had 10 elements. The six elements had 9 elements and 3) The relationship of form collaborative network of academic institutions that are in harmony with the

empirical data very well be determined by the statistics (Chi-Square = 1333.19, df = 1695, p = 1.00, GFI = 0.86, AGFI = 0.85, RMSEA = 0.29, RMR = 1.90)

Keywords : 1) network model 2) Academic collaboration 3) School for Office of Basic Education Commission

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าสำหรับบุคคล สังคมและประเทศ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คือ เป็นการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่งในขณะเดียวกันความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนในการกระจายอำนาจเพื่อให้ส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8(2)[1] ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ให้มีกระบวนการเรียนรู้และจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งการหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนซึ่ง ประสพการณ์

สถานศึกษาต้องพัฒนาการจัดการศึกษาของตนเองและมีการระดมความคิดเห็นว่าสถานศึกษาต้องมี ประสิทธิภาพใน 2 เรื่อง คือผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง และมีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลตาม มาตรฐาน[2] แต่ผลของการประเมินคุณภาพภายนอก

แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาของรัฐที่มีปัญหาและอ่อน ด้อยในชนบท มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากร ทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้พยายามแก้ปัญหาคุณภาพ การศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ลดต่ำอัน เนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ขาดแคลนครูและสื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูขาดทักษะการสอนเด็กที่มี หลายกลุ่มอายุในห้องเรียนเดียวกัน กระบวนการเรียน การสอนไม่สามารถจัดได้เต็มรูปแบบ งบประมาณไม่ เพียงพอสำหรับใช้บริหารจัดการ เป็นต้น ส่งผลให้ สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และนำมาซึ่งความสูญเปล่าทางการศึกษา[3] กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ได้ให้แนวความคิดที่จะส่งเสริมความร่วมมือในการจัด การศึกษาในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือของแต่ละ หน่วยงานทางการศึกษา โดยการจัดในรูปแบบที่ แตกต่างกันไป เช่น การจัดการศึกษาในลักษณะของกลุ่ม โรงเรียน ซึ่งเป็นนโยบายเร่งรัดการพัฒนาประสิทธิภาพ การศึกษา เป็นต้น [4]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานได้ตระหนักในความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้มีนโยบายสร้างความเข้มแข็งและยกระดับคุณภาพ การศึกษาสถานศึกษาให้สูงขึ้นในด้านบริหารจัดการ การ จัดการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างทั่วถึง เกิดประสิทธิภาพสูงส่งผลต่อคุณภาพ นักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร จึง ได้มียุทธศาสตร์และเงื่อนไขในการดำเนินการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ศูนย์โรงเรียน ยุทธศาสตร์เครือข่ายความ ร่วมมือ และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ และด้วยเหตุผลความจำเป็นด้าน งบประมาณและความต่อเนื่องของการดำเนินงาน จึงได้ จัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเพื่อขอรับการ สนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง โดยเน้นการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายบนพื้นฐานแนวคิด

สำคัญ คือ การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งครู สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี โดยกำหนดโรงเรียนศูนย์แม่ข่ายในการบริหารจัดการและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผลจากการพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนและห้องเรียน มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนและเป็นเครือข่ายความร่วมมือกันด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ[5]

เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างโรงเรียน เน้นกระบวนการบริหารส่งเสริมและช่วยเหลือด้านวิชาการในลักษณะการรวมกลุ่มโรงเรียน [6] ซึ่งปัจจุบันได้มีชื่อเรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายการจัดการศึกษา” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดหวังของ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553” [2] ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการจัดการและเครือข่ายโรงเรียนในแต่ละเครือข่ายโรงเรียนจะประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ในเขตเดียวกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดพลังแห่งการช่วยเหลือกันได้ ในแต่ละเครือข่ายโรงเรียนภายใต้การบริหารเครือข่ายด้วยความร่วมมือก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหาร แต่ในทางปฏิบัติบางเครือข่ายไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย อันเนื่องมาจากประสบปัญหาในการบริหารเครือข่ายโรงเรียนหลายๆ ด้าน เช่น ขอบข่ายและภารกิจงานเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการไม่มีความชัดเจน บุคลากรขาดภาวะผู้นำของแกนนำเครือข่ายหรือผู้ประสานงานเครือข่ายสมาชิกเครือข่ายขาดความร่วมมือ ปัญหาด้านวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละโรงเรียนมีการแข่งขันทางวิชาการทำให้เกิดการช่วยเหลือทางด้านวิชาการน้อย[7]

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการให้สามารถดำเนินกิจกรรมสนองตอบนโยบายของรัฐได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ยืนยันผลของการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนวิจัย 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราทางวิชาการ วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 3) นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของข้อความกับวัตถุประสงค์ ตลอดจนความชัดเจนของภาษา ก่อนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัด

การศึกษาและการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับการกำหนดนโยบาย 3 คน ประธานเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ได้ 6 องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ตรวจสอบพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย 3 คน กลุ่มนักการศึกษาและนักวิชาการ 3 คน และกลุ่มผู้บริหารและการปฏิบัติ 3 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ได้องค์ประกอบย่อย 60 องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ยืนยันผลของการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการหรือวิชาการโรงเรียน และประธานศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 2 จำนวน 414 โรงเรียนและ 93 ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งสิ้น 921 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 274 คน โดยมีกลุ่มโรงเรียน และ โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน และ

ประธานศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 2 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ความถูกต้องชัดเจนของภาษา และเลือกข้อคำถามที่มีความเห็นสอดคล้อง (CVI) มีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปและหาความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ค่าขั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) และค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P - Value) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ภารกิจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 3 วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแกนนำเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ องค์ประกอบที่ 6

ขั้นตอนการปฏิบัติงานและการสะท้อนผลของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ

2. การพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 6 องค์ประกอบ 60 ตัวองค์ประกอบย่อย

3. การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันชั้นของโมเดลองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาได้จากค่า Chi-Square ($\chi^2 = 1333.19$) ค่าองศาอิสระ ($df = 1695$) มีความน่าจะเป็นเท่ากับ 1 ($p = 1.00$) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ($GFI = 0.86$) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ($AGFI = 0.85$) และดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ($RMSEA = 0.29$) แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์กำหนดองค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบ 6 องค์ประกอบหลัก ทั้งนี้ในสภาพปัจจุบันรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา ผู้นำเครือข่ายความร่วมมือต้องมีเป้าหมาย จุดหมาย และแรงจูงใจ ที่ชัดเจนตามแนวคิดของ Stoner and Wankel[8] และสอดคล้องกับพระมหาสุทิตย์ อาภากรโร[9] ที่สรุปว่า องค์ประกอบสำคัญของความเป็นเครือข่ายคือการมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างมีจุดหมายและอุดมการณ์ร่วมกันของสมาชิกเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวสมาชิกเข้าด้วยกันซึ่งเป็น

แรงจูงใจให้สมาชิกเกิดจิตสำนึกและเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย เชื่อมั่นในศักยภาพของกันและกัน

2. การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากการตรวจสอบด้วยการสนทนากลุ่มแล้ว ได้องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ 60 องค์ประกอบย่อย ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีความเหมาะสมกับเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสถานศึกษามีทรัพยากรในการบริหารไม่พอเพียงการบริหารจึงมีข้อจำกัดในบางเรื่อง ผู้บริหารต้องการประสิทธิภาพท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากร ผู้บริหารจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการนำการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือ ซึ่งในด้านผู้นำเครือข่ายจะต้องดำเนินการเป็นไปตามนโยบาย และภารกิจของสถานศึกษาที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเพื่อการสร้างความร่วมมือและกลไกในการบริหารเครือข่ายด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิฐ เทพไกรวัล[10] ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และพบว่า โครงสร้าง ความเชื่อมโยงของกระบวนการ ขั้นตอน การสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มบุคคล หน่วยงาน ที่มีความสมัครใจที่ประสานเชื่อมโยงเข้าหากันเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการจะเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย นโยบายและภารกิจของสถานศึกษา

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องพบว่า โมเดลรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ดีมาก มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบคุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้และทำงานเป็นทีม และมีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา กาญจนรังสีสินท์[11] ที่สรุปว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานของนักพัฒนาเพื่อสร้างพัฒนา และสนับสนุนเครือข่าย คือการปรับกระบวนการทัศนในการทำงานผ่านการเรียนรู้และพัฒนาพร้อมกับทีมงาน และยังพบว่า องค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่า โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ องค์ประกอบขอบข่ายภารกิจของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ กับ องค์ประกอบคุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ระหว่างสมาชิกเครือข่าย และผู้นำเครือข่าย และต้องมีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเครือข่าย มีการนำกระบวนการวิจัยมาใช้แก้ปัญหา และใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการใช้งานของเครือข่าย มาประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้องและหลากหลาย สอดคล้องกับสุวิมล โภธิ์กลิ่น[4] ที่กล่าวว่า เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการต้องมีขอบข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการและสอดคล้องกับวิศิษฐ์ วังวิญญู [12] ที่สรุปว่า การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกเป็นสิ่ง

สำคัญที่จะช่วยให้สมาชิกเครือข่ายมีโอกาสได้พบปะหารือและเรียนรู้ร่วมกัน การมีกิจกรรมต่อกันจะช่วยให้เครือข่ายนั้นมีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับศิริพร ตันดิยมาศ[13] ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบ มีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารเครือข่ายประสบความสำเร็จ คือ ทักษะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ วิสัยทัศน์กว้างไกล และด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ กับ ปรระธาน ศูนย์พัฒนาวิชาการและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาวิชาการจนสามารถ พัฒนา ศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระ การเรียนรู้ให้เป็นต้นแบบ และต่อเนื่องจนสามารถถ่ายทอดให้กับ ครู บุคลากร นักเรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจะมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้แต่ละศูนย์มีความเข้มแข็งในเชิงวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเจตคติของครู ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนต่อการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [2] สำนักงานการศึกษา. (2544). **หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.**
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการ
ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง
2555 (แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 : 2553 –
2555) โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนผู้
มาตรฐาน (การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กผู้
ศูนย์การเรียนรู้คุณภาพ).** เอกสารอัดสำเนา.
- [4] สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). **การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- [5] สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555).
**แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน
ขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.**
- [6] รุ่ง แก้วแดง. (2543). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์
สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา.**
กรุงเทพฯ: ชักเชส มีเดีย,
- [7] หน่วยศึกษานิเทศก์. (2547). **สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร. การพัฒนาคุณภาพการ
จัดการศึกษาระบบเครือข่ายโรงเรียน .**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทยจำกัด.
- [8] Stoner, A. F., & Wankel, C. (1986). **Management.**
(3rd ed). New Delhi : Prentice – Hill Privated.
- [9] พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2547). **เครือข่าย :
ธรรมชาติความรู้และการจัดการ .**
กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการ
เรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- [10] พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). **การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัด
การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- [11] ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2547). **การสร้าง
เครือข่ายเพื่อการพัฒนา. สืบค้นเมื่อวันที่
12 กุมภาพันธ์ 2557, จาก
<http://www.anamai.moph.go.th>.**
- [12] วิศิษฐ์ วังวิญญู. (2546). **ความหมายของเครือข่าย:
เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “การสนทนา
อย่างสร้างสรรค์”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.**
- [13] ศิริพร ดันตยมาศ. (2551). **รูปแบบการบริหาร
เครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มี
ประสิทธิผล สังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.**